

SLUTTRAPPORT

FORPROSJEKT FOR NASJONALT NETTVERK

OM

RESSURSHUSHOLDNING PÅ KVINNERS VILKÅR

Sølvi Engvik

Marit Stemland

FEBRUAR 1998

Adm. ansvar: Kvinneuniversitetet Nord

Forord.

Nasjonalt nettverk for ressurholdning på kvinners vilkår avslutter herved sitt forprosjekt etter en forprosjektperiode på 5 år, fra 1992- 1997.

Nettverket har vært drevet ut fra personlig engasjement, på fritida og uten lønnsmidler- og har i så måte tatt sin tid.

Vi i nettverket er travle kvinner spredt over halve Norge- men troen på kvinner som veivisere for lokalsamfunnet i kyst- og samekulturen- den har vi felles.

Derfor er det symbolsk for oss at vi nå avslutter forprosjektet her under «Kvinner viser veimessen 1997» i pilgrimsbyen Trondheim.

Vi er ved et veiskille hvor vi tar lærdommen med oss videre til hver våre nettverk, samtidig som de båndene som er knyttet vil vare videre i uformelle former.

Inspirasjonen det gir oss å møte alle de andre kvinnene som viser vei her i Trondheim forteller oss at det nytter og at vi er mange, mange.....

Innholdsfortegnelse:

- 1.0 Bakgrunn
- 2.0 Forprosjektet
- 3.0 Erfaringer
- 4.0 Nasjonalt Nettverks tanker om kvinnekultur og lokalsamfunnsutvikling
- 5.0 Regnskap

1.0 Bakgrunn

Ideen til et nasjonalt nettverk om ressurshusholdning på kvinners vilkår ble født på en forskerkonferanse om dette temaet i Stockholm i februar 1992. Vi startet forarbeidet i Nesseby hvor vi planla samling i Steigen med deltakere fra Nesseby, Hitra og Steigen. Vi var 17 kvinner som møttes første gang på Kvinneuniversitetet Nord i Steigen, sommeren 1992. Vi var alle opptatte av hvordan vi i vår tid forbruker og utnytter våre ressurser, både på det fysiske og det menneskelige plan. Vi hadde en oppfatning av det moderne samfunnet som storforbruker av ressurser, at vi fjerner oss stadig mer fra det nære forholdet spesielt kvinner hadde til naturen og bruk av ressurser for bare noen generasjoner siden. Vi ønsket å se på de barrierer som gjør det vanskelig å ta i bruk kvinners erfaringer og kunnskap om ressursforvaltning, og på mulighetene for å ta denne kunnskapen i bruk igjen i vår tid. Hvilke strategier kunne brukes for å påvirke og endre disse barrierene? Så vi bestemte oss for å sette igang et forprosjekt. Forprosjektet la i starten vekt på å arbeide med praktiske rammevilkår i våre respektive lokalsamfunn, men etterhvert ble fokus dreid mot våre egne holdninger og verdier. Vi opplevde at det var nødvendig med en plattform av felles visjoner, mål og handlingsstrategier. En personlig bevisstgjøring og utvikling ble vektlagt for å avklare vårt felles ståsted. Dette skjedde i etterkant av studieturer til de enkelte deltakerkommunene.

OSølvi Engvik som var en av initiativtakerne til nettverket ble uformell prosjektansvarlig, og Kvinneuniversitetet Nord tok på seg det administrative ansvaret for prosjektet.

2.0 Forprosjektet

Hovedmålsettinger:

Nasjonalt Nettverk har som mål å etablere et nettverk med følgende funksjoner:

- * å utvikle plattform for et livskraftig levesett
- * å ta opp behovet for endringer av rammevilkår for bygdeutvikling
- * å etablere et treningsverksted hvor vi kan hente styrke sammen

- * å styrke den enkeltes handlekraft for å finne lokale, praktiske løsninger på en verdiorientering mot økt livskvalitet i globalt perspektiv.

Vi ønsket å jobbe med følgende kjernesporsmål:

- * hvordan øke selvforsyningen i samfunnet?
- * hvilke normer og verdier må ligge til grunn for et annet levesett bygd på global etikk?
- * hva salgs rammevilkår kreves?
- * hvordan sette disse rammevilkårene ut i praksis?
- * hvordan møte de motkreftene som de nye tankene vil bli møtt med?

Med økt lokal produksjon og sirkulasjon av varer og tjenester, skapes verdier og arbeidsplasser!

Milepæler i forprosjektet:

Nesseby, nov. 1992	Ferdig utarbeidet prosjektbeskrivelse og finansieringssøknad
Hitra, sept. 1993	Gjennomført første samling i forprosjektet
Saltdal, nov 1993	Arbeidsutvalet gjennomgått prosess om plattform og ledelse av nettverket.
Nesseby, aug 1994	Gjennomført samling om erfaringer og konkrete tiltak i kommunene og felles tiltak for nettverket.
Tr.heim, nov 1994	Arbeidsutvalget utarbeidet strategier for videre arbeid.
Steigen, febr 1995	Gjennomført kurs i konfliktløsning og konfliktbearbeiding.
Kjerringøy, mai -96	Gjennomført samling om rapportskrivning, fordeling av oppgaver.
Tr.heim, apr 1997	Gjennomført samling med gjennomgang av sluttrapport
Steigen, febr 1998	Rapporten ferdig og sendt SND

Konkrete tiltak i de deltakende kommuner som er styrket som følge av deltakelse i Nasjonalt Nettverk:

NESSEBY:

1. Sjøsamisk marked
2. Opplæringskontoret for duodji, arbeidet med å ta vare på lokale råvarer og dokumentere gamle teknikker
3. Kulturverksted
4. Nettverkskreditt
5. Kombinasjonsnæringsprosjektet-lønnsomhet og økonomisk overlevelsessevne i samisk håndverk

STEIGEN:

1. Oppretting av lokal nettverksgruppe (1992-97)
2. Arbeidsoppgaver vdr. temaet ved Kvinneuniversitetet Nord, blant annet deltakelse i prosjektet »Bærekraftig lokalsamfunn»
3. Prosjekt « Bygdesenter», med opplæringstilbud, nettverksbygging.
4. Fokus på feministisk økonomi.
5. Husflidsproduksjon, salgsutstillinger og kurs.
6. Temakvelder
7. Politisk arbeid mht. lokal forvaltning av fiskeressursene -

HITRA:

1. Oppstart og deltagelse i meditasjonsgruppe for personlig utvikling.
2. Nettverkskreditt

FRØYA:

1. Gjennomføring av «Kartleggingsprogram for kvinneretta tiltak i Frøya- helhetlig økonomi i Frøya kommune» 1993-95. Spørreundersøkelse til 500 kvinner , egen rapport
2. Bygdeprosjekt på Nordskag. Etablering av aksjeselskap, ombygging av den gamle lagerbygga Hansbygga til fiskerestaurant/utstillingslokale (1992-97)
3. 72 deltakere i informasjonsutveksling/adresseliste.
4. Finansiering og igangsetting av diverse tiltak:
 - * nettverkskreditt (2 grupper)
 - * grender i samarbeid (samarbeidsgruppe)
 - * tverrpolitisk kvinneforum (samarbeidsgruppe)
 - * Glade mødre-glade barn (samarbeidsgruppe)
 - * Selvutviklingskurs
 - * markedsføring/mediagruppe (samarbeidsgruppe)
 - * «nye kvinnebilder»-en fotoutstilling

3.0 Erfaringer

Erfaringer og læring fra nettverksarbeidet i forprosjektperioden.

Det er ikke lett å evaluere personlige utviklingsprosesser i nettverk. Hver enkelt har hver for seg skrevet om sine kvinneliv fra oppvekst og fram til i dag.

Her har den enkelte tenkt i gjennom hvordan deltagelsen i nettverket har påvirket dem.

Vi har valgt å gjennomføre evalueringen på en enkel måte og vil heller henvise til den løpende evalueringen vi har hatt, samt vise til kontaktpersoner i den enkelte kommune som kan bistå med nærmere informasjon.

Utfordringer i utviklingen av Nasjonalt Nettverk

Tid

Den største utfordringen var å gjennomføre et tidsavgrenset prosjekt i et nettverk. Et nettverk er i utgangspunktet et løst sammenbundet forum og ingen organisasjon. Nettverket skal være en støtte og utviklingsarena for medlemmene. Folk kommer og går alt etter behov og muligheter, og spesielt for kvinner endrer disse seg hurtig. Graviditet, fødsler, småbarn, heltidsjobbing etc. gjør at mulighet og motivasjon for å delta i nettverk skifter, og ikke alle finner det ok eller riktig å bidra ene og alene med sin slitenhet. Å gjennomføre et prosjekt krever imidlertid konstant arbeid, ansvar og oppfølging. Dette skapte frustrasjoner og dårlig samvittighet hos flere i nettverket.

Vi erkjenner at vi har hatt behov for disse fem årene vi har holdt på - modningsprosesser tar tid.

Spesielt når vi som kvinner stadig opplever uforutsatte livssituasjoner, med barnefødsler, skilsmisser og familier som trenger omsorg.

Økonomi

Dette forutsetter imidlertid en fleksibel prosjektøkonomi, som kan disponeres ut fra de problemløsninger som til enhver tid dukker opp i løpet av en prosjektperiode.

Læreprosess

Et prosjekt er en levende læreprosess, hvor problemstillingen som var utgangspunkt for prosjektet endrer seg underveis - forhåpentligvis nærmere en kjerne for hva vi ønsker å oppnå.

Åpenheten og konfliktløsningen har åpnet opp for flere aha-opplevelser angående nettverksarbeide og personlig vekst i fellesskap.

Vi har ulik bakgrunn og har hatt ulike bilder av prosjektarbeide.

Å våge å være tydelig - bli synlig.

Utviklingen vi har vært gjennom har lært oss viktigheten av å være tydelige og våge å bli synlig overfor hverandre. Dette har vi ikke hatt kultur på - vi er opplært til å være fagfolk og glemmer å være folk før vi er fag.

Økt pågangsmot.

Nettverket har kanskje hatt størst betydning for å styrke pågangsmotet hos den enkelte i hennes hverdag - vi har visst at vi var flere om samme problematikk og ønsker. Parallellt med dette nasjonale nettverket har vi hver på vår kant gått inn i nye nettverk, avhengig av den enkeltes arbeids- og livssituasjon.

Felles er opplevelsen av å ha styrket vår egen identitet og ryggrad som kvinner og forandringsagenter i våre lokalsamfunn.

Barrierer som nettverket støtte på under prosjektperioden:

- * Det ble et problem for de som kom inn i nettverket etter hvert å føle samme eieforhold til nasjonalt nettverk som de som startet det..
- * Ønsker vi å omstille oss i praksis, dvs. sette ned levestandarden?
- * Hva slags kunnskap trenger vi, hvor finner vi den og hvordan kan vi bruke den i dag ?
- * Hvordan holde engasjementet oppe?
- * Alles mangel på tid. Det faktum at dette har vært fritidsarbeide for oss alle. Samlingene har alle foregått i helgene med begrenset tid til refleksjon, ettertanke og erfaringsutvikling på samlingene. Dette på grunn av krav til «effektivitet» og forpliktelser hjemme og på arbeid..
- * Dette har igjen ledet til at det har vært vanskelig å beholde engasjementet, med dertil dårlig samvittighet.
- * Ledelsen har vært uformell, med en uformell leder og et arbeidsutvalg. Fordi den uformell ledelsen ikke ble strukturert nok, medførte dette usikkerhet som igjen medførte at mye tid måtte brukes på avklaringer.
- * gjennom holdnings- og verdidiskusjonene kom konflikter opp til overflaten og ble bearbeidet gjennom konfliktseminar.
- * Vel midtveis i arbeidet fikk vi to ulike verdiorienteringer, hvor den ene delen av nettverket var mest opptatt av egenutvikling som det viktigste for å styrke nettverkets oppgaver. Den andre del av nettverket var mer opptatt av å fokusere på ytre, konkrete tiltak og resultater i form av arbeidsplasser og lokal aktivitet.
- * På tross av dette var det en felles forståelse for at indre og ytre utvikling, må gå hånd i hånd.
- * Noen falt av underveis, mens nye kom til. Dette krevde tid til å sette dem grundig inn i prosjektet

Det som har vært positive erfaringer er :

- * Større innsikt i og refleksjon rundt nettverksarbeide og kvinneverdier. Dette har i sin tur den enkelte av oss tryggere i det vi gjør til daglig.
- * Nettverket oppfattet seg selv mer som «endringsagenter» og dette har styrket vår identitet som kvinner som viser vei.
- * Å besøke hverandres kommuner med omvisning og orientering om det lokale tiltaksarbeidet har vært til stor inspirasjon i vårt daglige virke. Det har også gitt oss ny kunnskap om ulike måter å drive tiltaksarbeide på som har vært direkte overførbart til våre kommuner.
- * Erfaring og læring om konfliktløsning har gitt flere av oss mot til å gå inn i konfliktfylte situasjoner i hverdagen. Vi opplever det som en moden avgjørelse å koble inn en fagperson på konfliktarbeide. Samlingen styrket i tillegg vår felles plattform om kvinneverdier. Det ga oss indre krefter.
- * Lært å tydeliggjøre og å sette ord på ting - og denne tydeligheten har vi lært å sette ord på i andre sammenhenger.
- * Bevisstgjøring om behovet for avklaring og analyse om et prosjekts omfang og de ressurser (tid, penger og kapasitet) vi har å sette inn.

4.0 Nettverkets tanker om kvinnekultur og lokalsamfunnsutvikling.

De viktigste funksjonene det nasjonale nettverket har hatt er at det har vært en bevisstgjørings og lærings-prosess for alle deltakerne.

Vi har vært på søken etter å finne gjenklang hos hverandre for hva et kvinneliv egentlig er? Har genarv og hundreårs erfaringer gitt oss en felles kollektiv bevissthet? Finnes det en fellesnevner i vårt kvinnesyn, hva er kvinneverdier og finnes det et helhetlig kvinnesyn?

Ett hovedtrekk vi enes om er at det er naturlig for kvinner å tenke i sammenhenger og helhet. Det er dette Else Skjøsberg kaller kvinners omsorgsrasjonalitet- å ha omsorg for andre i det vi gjør, det være seg familie, relasjoner i nettverk eller natur og miljø.

Vi merker oss også at regjering og administrativ ledelse på nasjonalt plan etterspørres kvinnelige verdier og alternative utviklingsstrategier, ikke minst i distriktpolitikken.